

kisvárdai lapok

XXII. évfolyam 2. szám - 2020. augusztus 23. vasárnap

Román Eszter, Sebestyén Hunor - Szép Ernő-Guelmino Sándor:
Lila ákác, a nagyváradai Szigligeti Színház előadása
Rendező: Botos Bálint

„Eleinte egységesen türkizkék színben látszik a színpadon a szekrény, a felfordított fotel és a szék. Nagyvárosi, önmagából kifordult, nihilista szobabelső. A színlap nem jelzi, hogy ki volt a világítás tervezője, így ezt nagyvonalúan rábírom Botos Bálint rendezőre. Nem tudom, foglalkozott-e Goethe színtanával, annyi azonban bizonyos, hogy a díszlet megfestett színeinek elmentmondva, a különböző megvilágítások okán olykor kopáran törtfehérben, kiábrándítóan szürkében, irritálóan élénkzöldben, vagy gusztustalanul lilában pompázik a játéktér. Néhol nem tolakszik az előadásban megfogalmazott gondolatok elé, máskor taszító, hamis, jelen idejű, mégis letűnt Moulin Rouge-bulinak ad helyet, de semmiképpen sem otthont. Éppen az hiányzik Csacsinszky Paliból, ami a saját – szellemi, lelki, materiális – élettér sajátja: a felvállalt, mélységesen mély önazonosság.”

Oláh Zsolt

Magyar
Színházak
XXXII. **kisvárdai**
fesztiválja

2020. augusztus 21-29.

Szakmai Klub

Gusztáv a hibás mindenért – a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház előadása.

Rendező: Kokan Mladenović

Az izgalmas formai megoldásokat, az odaadó színészi munkát és a napjaink „kisemberének” szóló, húsba vágó mondanivalót egyaránt méltatták a szabadkaiak produkciója alapján a 32. fesztivál első Szakmai Klubjának hozzászólói. Krizsik Alfonz színművész legelőször a játék nehézségeit emelte ki, a színészi munka intenzitásáról, a maszkos játék kihívásairól beszélt. Molnár Flóra újságíró szerint az előadás nagyon sok fontos és megkerülhetetlen témával szembesíti a nézőt, a fogyasztói társadalom mindennapjait, vagy éppen a szexualitás személytelenné válását illetően. Több hozzászóló is kiemelte, hogy a szabadkai produkció színészei milyen sokrétű feladatot végeztek az előadásban, amelyben a színészi munkán túl, háttéreffekteket, zenei hanghatásokat, sőt, animációt is előállítottak nagy figyelemmel és szakmai alázattal. Naszlady Éva, rendező, a zsűri egyik tagja arról beszélt, hogy nagyon sok mindenre kellett figyelnie a nézőnek az előadásban, ám ez egyáltalán nem vált annak kárára, csak úgy, mint az életben, volt, hogy elsodorta a közönséget a tempó, volt, hogy kissé lemaradt a szemlélő, ő mindenestre ámulattal nézte az ötletes megoldásokat, a 21. századi színházi eszköztárat, amelyben a vizualitásnak, a gesztusoknak és a zenének is nagy szerep jutott.

Az alkotók szóltak arról, hogy a Szerbiában nagy népszerűségnek örvendő Gusztáv-so-

rozatot a rendező is jól ismer- te, így egyáltalán nem volt véletlen a témaválasztás, a szereplőkkel végignézette a teljes sorozatot, s ezután fogtak a munkához, az előadás számos improvizáció alapján készült el, mire kialakították annak sajátos világát, a rajzfilmet idéző halandzsanyelvet, a Gusztáv-maszkok mögé bújtatott színészi mozgásrendszert. Arról is beszéltek, hogy nagyon időszerűnek érzik a problémafelvetéseket ma, amikor – főként a közösségi médiában tapasztalhatóan – az emberek egy újfajta „kollektívizmust” építenek, ami valahol az egyéniség eltűnését, az egyén felelősségvállalás alóli könnyebb kibújását okozza. A zsűri másik tagja, Gulyás Gábor esztéta ehhez csatlakozva hozzátette, Gusztáv, a „kisember” figurája (és általa az előadás) nagyon is mai kérdéseket vet fel, a felelősség mellett a tömegtársadalom problematikája is megjelenik. Czomba Magdolna irodalomtanár kiemelte, színter a nyelvtelenség is központi probléma az előadásban, aminek végén katartikusan mégis megjelenik a nyelv.

Ehhez Naszlady Éva hozzátette, ez a nyelvtelenség egyben szimbolikus is, hiszen a tömegtársadalom embere csak a szükségleteinek él, ami szinte nem tesz különbséget a kétdimenziós Gusztáv és a mai ember között, aki a globalizáció következtében „dimenziószegényen” éli az életét, nem valódi kommunikációt folytat, csak „makog”. Ugyanakkor, ahogy itt is történik, végül mindig visszatérünk az anyanyelvhez, ami az egyik legcsodálatosabb gondolata volt az előadás alkotóinak.

Ungvári Judit

Bemutakozik a zsűri

Kozma András

Jelenleg dramaturgként, orosz fordítóként, és fesztiválszervezőként is dolgozik a Nemzeti Színházban. Az orosz színház szakértője, több kortárs orosz művet fordított magyarra, például Szergej Medvegyev Fodrásznő és Ivan Viripajev Részegek című darabjait. Dramaturgként közreműködött többek között a Mesés férfiak szárnyakkal, A revizor, az Éjjeli menedékhely, a Cyrano de Bergerac, A krokodilus, a Szentivánéji álom, az Álomgyár /Dreamworks/, a Meggyeskert előadásaiban. 2018-ban a Pécsi Országos Színházi Találkozón a Csokonai Színház Három nővér előadásáért a legjobb dramaturg díját kapta, ezen kívül munkáját 2015-ben Németh Antal-díjjal is elismerték. A Nemzeti Színházban aktívan segíti a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó szervezését, elsősorban az orosz nyelvterületen működő színházakkal való kapcsolat-tartással.

Sztarenki Pál

Színész, rendező, a Színház-és Filmművészeti Főiskolán 1988-ban végzett, utána a kaposvári Csiky Gergely Színház, az Arany János Színház, az Új Színház, a József Attila Színház tagja volt, 2010-től a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház művészeti vezetője. 2018-ban szabadúszó, majd 2019-től a Szegedi Nemzeti Színházhoz szerződött. Színészként játszott többek között Shakespeare: III. Richárdjának címszerepét Ruszt József rendezésében, Schiller

Ármány és szerelem című művében Ferdinandot, Molière Scapin furfangjai című darabjának címszerepét, a Makrancos Kata petrucchióját. Rendezte Mrožek: Emigránsok, Székely János: Dózsa, Eugene O'Neill: Hosszú út az éjszakába, Csehov: Cseresnyés kert című műveit. 2015-ben Tasnádi István a Közellenség című darabjának zalaegerszegi produkciójával a legjobb előadás díját kapta a Vidéki Színházak Fesztiválján.

Gulyás Gábor

esztéta

Négy magyarországi és határon túli egyetemen tanított esztétikát és művészetfilozófiát. A Határ, majd a Vulgo folyóirat szerkesztőjeként, a Latin Betűk Kiadó vezetőjeként ilyen vonatkozású írásokat, könyveket gondozott. A debreceni MODEM alapító igazgatójaként kortárs képzőművészettel kezdett foglalkozni, amit aktívan folytatott a Műcsarnok főigazgatójaként, a Velencei Biennálé nemzeti biztosaként, majd a szentendrei Ferenczy Múzeumi Centrum vezetőjeként is. Számos meghatározó magyar és külföldi művészeti központban hetvenhárom művészeti kiállítást rendezett. Az ezekhez készült katalógusok mellett nyolc önálló kötetet írt. Ifjúkorában színházrendezőnek készült, egy ideig rendezőasszisztensként dolgozott; a színházhoz jelenleg – nézőként és esztétaként – elsősorban teoretikus viszony fűzi. 2018-19-ben a POSZT előadásainak egyik válogatója volt.

Naszlady Éva

Rendező, színművész, tanár. 1987–1989 között a Budapesti Nemzeti Színházban volt stúdiós, majd a Színház- és Filmművészeti Egyetemen végzett színész szakon. Dolgozott az Arany János Színházban, a Budapesti Katona József Színházban, a Kecskeméti Katona József Színház-

ban, a budapesti József Attila Színházban és a Honvéd Együttesnél. 2007 óta szabadúszó. Színészként számos előadásban és filmben is szerepelt. Rendezőként Shakespeare, Molière, Csehov, Mrožek és Szabó Magda és több kortárs író darabjait állította színpadra, budapesti és vidéki színházakban, emellett filmforgatókönyvet is írt.

Mészáros Blanka

2015-ben végzett a Színház- és Filmművészeti Egyetem színész szakán, Marton László, Forgács Péter és Hegedűs D. Géza osztályában. Tanulmányai után a budapesti Katona József Színházba szerződött, a 2020|2021-es évadtól a Radnóti Színház társulatát erősíti. Alakításait a szakma több elismeréssel is díjazta: 2018-ban Junior Prima-díjat kapott, 2019-ben a Pécsi Országos Színházi Ta-

lálkozón a Jeanne d'Arc címszerepéért a legjobb 30 év alatti színésznőnek választották, ugyanezért megkapta a Színkritikusok Díját a legjobb női főszereplő kategóriában. Szerepel a Guerilla, a Rossz színész, a Brazilok, a #Sohavégetnemérős és a Hét kis véletlen című magyar filmekben. Az elmúlt években nagy formátumú alakításaival generációjának egyik legjelentősebb színésznőjévé vált.

A lét elviselhetetlen könnyűsége

Ibsen Peer Gyntnek, Csehov Platonovnak, Szép Ernő Csacsinszky Palinak nevezte. A három, bár jellemfejlődésében egészen eltérő szerepalakot két dolog köti össze: az elszalasztott lehetőségből fakadó elcsonkult élet, és az, hogy Botos Bálint rendező mindhárom szerzővel találkozott már pályája során. A Magyar Színházak XXXII. Kisvárdai Fesztiváljának versenyprogramjában bemutatták Szép Ernő–Guelmino Sándor *Lila akác* című szerelmi históriáját.

Eleinte egységesen türkizkék színben látszik a színpadon a szekrény, a felfordított fotel és a szék. Nagyvárosi, önmagából kifordult, nihilista szobabelső. A színlap nem jelzi, hogy ki volt a világítás tervezője, így ezt nagyvonalúan rábízom Botos Bálint rendezőre. Nem tudom, foglalkozott-e Goethe színtanával, annyi azonban bizonyos, hogy a díszlet megfestett színeinek ellentmondva, a különböző megvilágítások okán olykor kopáran törtfehérben, kiábrándítóan szürkében, irritálóan élénkzöldben, vagy gusztustalanul lilában pompázik a játéktér. Néhol nem tolakszik az előadásban megfogalmazott gondolatok elé, máskor taszító, hamis, jelen idejű, mégis letűnt Moulin Rouge-bulinak ad helyet, de semmiképpen sem otthont. Éppen az hiányzik Csacsinszky Pali-ból, ami a saját – szellemi, lelki, materiális – élettér sajátja: a felvállalt, mélységesen mély önazonosság. De miért is foglalkozna ezzel, amikor

éppen elég neki, hogy felszínesen átmulasson jónéhány éjszakát, alig-beleszerelmesedve bizonyosnéba, miközben elmegy mellette az élet, hogy a darab végén rádöbbenjen: metaforaként is értelmezhető módon, az érte addig epedő Tóth Mancival tovább robog a vonat, Oroszországba. A rendezőt nem először foglalkoztatja az önidentitás meghatározásának kérdése, mintha a (férfi)sors lehetséges árnyalatai mind-

untalan megjelennének munkái között. Csupán a kisvárdai fesztiválon látott előadásából táplálkozva, erre utalt a tavaly látott Platonov, a nőiség természetrajzán keresztül fogalmazó Liget, és az idei *Lila akác* is. Csacsinszky Pali végül felismeri az elveszett lehetőség megtermékenyítő erejét. S mi vajon bírunk-e elegendő éleslátással, hogy észrevegyük mindezt a saját életünkben?...

Oláh Zsolt

Létrejöhet a diskurzus a szereplők és a nézők között

Nagyszalontán született, Marosvásárhelyen színészetet, Kolozsváron pedig rendezést tanult. Számos független, alternatív társulat és kőszínház számított eddig is rendezéseire, nemrégiben pedig Szép Ernő Lila akác című szerelmi történetét állította színpadra, immár viszont vendégként a nagyváradi Szigligeti Színház társulatával. Az előadás a Magyar Színházak XXXII. Kisvárdai Fesztiváljának versenyprogramjában is helyet kapott. Botos Bálinttal a szerző költőiségéről, a színpadi alakok jellemének ambivalenciájáról, és kisvárdai tapasztalatairól is beszélgettünk.

Fiatal színházi alkotóktól szokatlan manapság, hogy előveszik Szép Ernő darabjait. Miért esett a választásod rendezőként a Lila akácra?

Amikor a nagyváradi Szigligeti Színház vezetésével színdarabot kerestünk a következő rendezésemhez, elolvastam Szép Ernő művét is. Keserédes fájdalmat éreztem a soraiból, és kíváncsi voltam arra, hogy mi marad a szövegből akkor, ha a benne lévő – valószínűleg a harmincas évek légköréből is adódó – nosztalgiát lehántjuk róla és a szerző költészetének szépségét kiemeljük az anyagból. Ebben sokat segített Guelmino Sándor átdolgozása, főként azért, mert kibontotta Szép Ernő költészetét, beemelve a darabba az eredeti kisregény részeit, és így valóban létrejöhet a diskurzus a szereplők és a nézők között.

Rendezéseid mellett számos előadás szövegét jegyzed.

Botos Bálint

Amennyiben szerzőként közelítesz a darabhoz, véleményed szerint mi szükséges ahhoz, hogy a majdnem száz évvel ezelőtti nyelvezettel bíró szerelmi történet ma is működjön a színpadon?

Egyrészt nagyon örülnék, ha olyan jó színpadi szövegeket írnék, mint Szép Ernő, de nyilván éreztem, hogy itt-ott érdemes hozzányúlni a mondataihoz, hiszen az akkori szleng mára elvesztette funkcióját, nyersességét, és csábít is a nosztalgiára, amit mindenképpen szerettem volna elkerülni. Kortalanná az teszi, hogy a szerző egyszerre csodálja az embert, és egyben kiábrándul belőle. Ez az ellentmondás a szereplők jellemében is kirajzolódik, ettől anyyira életszerűek. Másrészt, végtelenül emberi vágyak definiálódnak a színpadon, amik nem jutnak el a cselekvés fázisába. Mintha egy karó, amihez odakötötték őket,

folyton visszahúzná őket. A jó drámaíró a tévedéseinkkel, a hibáinkkal és azzal szembesít bennünket, hogy rabjai vagyunk valaminek, amiből képtelenek vagyunk kilépni.

A nagyközönség nem először láthatja a rendezéseidet Kisvárdán. Tavaly Csehov Platonovja és a Liget című előadásod is bekerült a programba. Milyen tapasztalatokat szereztél a fesztivál kapcsán?

A Platonovval picit talán kevésbé volt, mert a négyórás előadást este fél tíztől játszottuk a Zsinagógában, ami meglátásom szerint „másfél órás tér”. A Ligettel kapcsolatban a játéktér hasznosabb volt, ott viszont úgy emlékszem, mintha mi csúsztunk volna el aznap este, így maradt az idei harmadik lehetőség, hogy végül minden a helyére kerüljön a nézők és köztünk.

Oláh Zsolt

Megnyitó ünnepség - XXXII. Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválja

32 év összetartozás

Ismét felcsendült a fesztivál hivatalos kezdését jelző jól ismert dallam – a Himnusz – a Művészetek Háza pódiumtermében. A vírusveszély miatt

ugyan a megszokottnál kevesebb, ám annál lelkesebb közönség gyűlt össze, hogy meghallgassa a nyitóbeszédet. A magyar-magyar kulturális kapcsolatokért felelős miniszteri biztos, Petneházy Attila visszaemlékezett arra az időszakra, amikor még csak idealista elképzelés volt az, hogy a kisvárdai fesztivál több éves hagyománnyá nője ki magát. A színház mibenlétét vizsgálva Harag György és Márai Sándor gondolatait közvetítette. Beszédét a polgármester, Leleszi Tibor szavai követték. Trianon százéves évfordulójának megkerülhetetlen tényére irányította a figyelmet, hangsúlyozva anyanyelvünk földrajzi és jelképes határokon átívelő erejét. A legszemélyesebbek mégis a nagyváradi Szigligeti Színház igazgatójának gondolatai voltak. Czvikker Katalin

az alkotók igényeihez való igazodást, a fesztivál folyamatos fejlődését, rugalmasságát emelte ki. A fiatal tehetségek itt bátran megmutatkozhatnak, a nézők maszkmentes, szabad mosolya, könnye pedig ugyanúgy segíti a színészek munkáját, ahogyan az előadás végén a taps. Kisvárdán egy olyan rendezvény valósulhat meg, amelyre a veszélyhelyzet kezdete óta minden színházi alkotó vágyakozott.

A magyarországi és külföldi színházakat összehozó eseménysorozat lassan krisztusi korba lép – jegyezte meg a polgármester. Ez az „életkor” a döntéseké, így a fesztivál jövőjéről, jelenlegi helyzetének újraértékeléséről most, e közösségtudat-teremtő évben kell határozni. Az ünnepséget a Kulturális Híd a Térségek Között Alapítvány zenés karanténvideója zárta: Tolcsvay László és Bródy János Jöjj kedvesem című számát egykor az összetartozás him-

nuszaként ismerték határon innen és túl, s ennek jelképeként, most a magyarlakta területek mindegyikéről származó művészek énekeltek el azt közösen.

Ozsváth Eszter

Mai program

11:00 – Szakmai Klub
Beszélgetés az előző napi előadásokról

Helyszín: Művészetek Háza pódiumterme

17:30 – Ibsen:

PEER GYNT, versenyelőadás, a Csavar Színház és a Soproni Petőfi Színház közös produkciója

Helyszín: Művészetek Háza színházterme

20:00 – Stephen Sachs:

VALÓDI HAMISÍTVÁNY - az Orlai Produkció előadása

Helyszín: Bagolyvár

21:00 – Ibsen: A NÉP EL-
LENSÉGE, versenyelőadás - a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának előadása

Helyszín: Zsinagóga

Huszka Jenő - Martos Ferenc: LILI BÁRÓNŐ -
A Pesti Művész Színház előadása

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak
XXXII. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Szerkesztő:
Ungvári Judit

Munkatársak:
Tölli Szofia
Oláh Zsolt

Fotók:
Kerezi Béla

Nyomdai előkészítés:
Kóczon Nikoletta

Nyomdai kivitelezés:
Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: Nyakó Béla
ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

A Magyar Színházak XXXII. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDAI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

Friss FM, Kisvárdai